

รายงานผลการดำเนินงานบริการวิชาการ
โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น
: การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ณ ที่ทำการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา
38 หมู่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ผู้รับผิดชอบ

รองศาสตราจารย์อัปสร อีซอ

อาจารย์จิราพร เกียรติินฤมล

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด

คณะวิทยาการจัดการ

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

โครงการออมสินยุวพัฒนรักรักษ์ถิ่น
: การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา
ณ ที่ทำการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา
38 หมู่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม

(รองศาสตราจารย์อัปสร อีซอ)

หัวหน้าโครงการ/กิจกรรม

ผู้ตรวจสอบโครงการ/กิจกรรม.....

(อาจารย์สุธิดา เลขาวิจิตร)

ประธานหลักสูตร

ผู้ตรวจสอบโครงการ/กิจกรรม.....

(อาจารย์ ดร. สุฤชดา พุ่มแก้ว)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณบดี คณะวิทยาการจัดการ

ผู้ตรวจสอบโครงการ.....

(อาจารย์ ดร. วราวุฒิ วรรณันตกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์

คณะวิทยาการจัดการ

ผู้ตรวจสอบโครงการ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทรัตน์ นามบุรี)

คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการออมสินยุคพัฒนารักษ์ถิ่น : การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง คณะวิทยาการจัดการ กับ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากวัสดุพื้นถิ่นเตยหนามของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) เพื่อบูรณาการโครงการบริการวิชาการ กับพันธกิจอื่น อันได้แก่ พันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ทั้งนี้ผลที่ได้จากการบูรณาการ 1) พันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา “การตลาดผลิตภัณฑ์ฮาลาลและผลิตภัณฑ์ชุมชน” 2) พันธกิจด้านงานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์แบบผสมผสานวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา” 3) พันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเรื่อง “นวัตกรรมเตยหนาม.....เส้นสายงานศิลป์” ก่อให้เกิดผลดังนี้ 1) ผลงานกระเป๋าเตยหนามสร้างสรรค์ 3 Set อันประกอบด้วย Set “Binlala”, Set “Patical” และ Set “Banarock” 2) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 45% 3) คลิปวิดีโอ “นวัตกรรมเตยหนาม.....เส้นสายงานศิลป์” 4. ผลงาน KM เรื่อง “นวัตกรรมเตยหนาม.....เส้นสายงานศิลป์”

รองศาสตราจารย์อัปสร อีซอ

หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	ข
ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1
วัตถุประสงค์โครงการ	1
ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
งบประมาณ	2
ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน	2
การนำไปใช้ประโยชน์	5
ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน	5
ข้อเสนอแนะ	6
ภาพกิจกรรม	6

1. ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีประชากร 1,029 ครัวเรือน จำนวนประชากรในตำบลมี 5,927 คน แบ่งเขตการปกครอง เป็น 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่1 บ้านกะสะแม (ปากสาแม), หมู่2 บ้านโต๊ะปาเกะ, หมู่3 บ้านตาลาเน, หมู่4 บ้านอุเปาะ และหมู่5 บ้านบูเกะจือฆา (ตาโง) (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2562) วังพญาเดิมเป็นชุมชนเล็ก ๆ ชื่อว่า "ปากสาแม" มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากนัก ชาวบ้านมีอาชีพทำนาเป็นหลัก ต่อมาเจ้าเมืองโกตาบารูได้ใช้พื้นที่ในชุมชนนี้ปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก เสมือนเป็นดินแดนอยู่ข้าวอยู่น้ำของเจ้าเมือง จึงเรียกกันว่า "วังพญา" (ไทยตำบล ดอทคอม, 2558)

พื้นที่วังพญาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่จึงมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก อาชีพรองทำสวนผลไม้และสวนยางพารา กลุ่มผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจจากการทำนาและกรีดยาง ทำให้มีเวลาค่อนข้างมากในช่วงกลางวัน จึงรวมกลุ่มลงทุนแปรรูปอาหารและขนมเพื่อจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน หากแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทางกลุ่มจึงได้ขอคำปรึกษากับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งทางสำนักงานเกษตรอำเภอรามัน ได้แนะนำให้ทำวัตถุดิบเตยหนามที่มีอยู่มากในท้องถิ่นนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สร้างมูลค่า ดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา ซึ่งเริ่มต้นธุรกิจในปี 2543 ทางกลุ่มมีที่ทำการเป็นอาคารไม้ชั่วคราว ตั้งอยู่ที่ 38 หมู่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา สมาชิกแรกเริ่ม มีจำนวน 15 คน ปัจจุบันเพิ่มเป็น 30 คน มีนางรอปิยะ เอ๊ะลีมา เป็นประธานกลุ่ม ทางกลุ่มผลิตงานหัตถกรรมจักสานในรูปแบบต่างๆ อาทิ เสื่อ กระเป๋า กล่องดินสอ กล่องอเนกประสงค์ แฟ้ม ปกไดอารี่ ซึ่งมีราคาตั้งแต่ 50-600 บาท ผลิตภัณฑ์ได้รับเครื่องหมาย มผช. (มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน) และได้รับการคัดสรรผลิตภัณฑ์โอท็อป ระดับ 3 ดาว

ปัญหาหนึ่งของการดำเนินงานหัตถกรรมจักสานเตยหนามของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา ได้แก่ การที่ทางกลุ่มยังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ทำให้ยากต่อการสร้างการรับรู้ การจดจำ และสร้างความสนใจจากลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้มีผู้ศึกษาด้านผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ที่สวนใหญ่มักจะใช้ทักษะเดิมๆ ที่ได้สืบทอด กันมา ทำให้รูปลักษณะของผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่ซ้ำกัน และไม่เป็นที่สนใจของลูกค้า (รจนา จันทราสา และธนากร ชูจิต, 2559) คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์และทางด้านการจัดจำหน่าย ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวคาดว่าจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้มีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของโครงการพัฒนานี้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากวัสดุพื้นถิ่นเตยหนามของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 เพื่อบูรณาการโครงการบริการวิชาการ กับพันธกิจอื่น อันได้แก่ พันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 ก่อนดำเนินการ

เป็นการวางแผนพัฒนา (Development Planning) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากภาคีผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา คนกลาง ลูกค้า และผู้รู้ด้านงานออกแบบหรืองานศิลปะ กลุ่มละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน เพื่อศึกษาถึงประเภทผลิตภัณฑ์ที่เลือกพัฒนา ความต้องการทั่วไปที่มีต่อผลิตภัณฑ์ การระดมความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา และการคัดเลือกความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา

3.2 ระหว่างดำเนินการ

เป็นการปฏิบัติการพัฒนารายละเอียด หรือรูปธรรมนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของธุรกิจตามแผนที่วางไว้ จำนวน 3 Set ผลงาน โดยทีมอาจารย์และนักศึกษาร่วมออกแบบ และทางวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา ร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแบบดังกล่าว

3.3 หลังดำเนินการ

เป็นการนำผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาทั้ง 3 Set ผลงาน จัดจำหน่ายทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงสัมภาษณ์เจาะลึกประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งยอดขาย กำไร และความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนา

4. งบประมาณ

รายละเอียด	รับจัดสรร	เบิกจ่าย	ร้อยละ
หมวดค่าใช้สอย	112,700	112,700	100
รวม	112,700	112,700	100

5. ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

ปีที่ 1 ของการบริการวิชาการ : ปี 2562

ร.ร.	ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน	
	ก่อนลงพื้นที่บริการวิชาการ	หลังลงพื้นที่บริการวิชาการ
1.	<p>วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ยังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ เฉพาะ ทำให้ยากต่อการสร้างการรับรู้ การจดจำ และสร้างความสนใจจากลูกค้า</p> 	<p>เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีอัตลักษณ์ เฉพาะ และร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น ดังนี้</p> <p>1. ผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนาม สร้างสรรค์ Set “Justamo”</p> <p>2. ผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนาม สร้างสรรค์ Set “Arsah”</p>
2.	<p>แบบโลโก้ “Duri” ของเดิม อ่านยาก</p> 	<p>พัฒนาแบบโลโก้ “Duri” ให้อ่านง่ายขึ้น และสวยงามมากขึ้น</p>

ปีที่ 2 ของการบริการวิชาการ : ปี 2563

ที่	ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน	
	ก่อนลงพื้นที่บริการวิชาการ	หลังลงพื้นที่บริการวิชาการ
2.	<p>วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์เฉพาะน้อยชิ้น ทำให้ยากต่อการสร้างการรับรู้ การจดจำ และสร้างความสนใจจากลูกค้า</p> 	<p>ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสาน เติยหนามของกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้มีอัตลักษณ์เฉพาะ จำนวน 3 Set ดังนี้</p> <p>1.Set “Binlala”</p> <p>2. Set “Patical”</p> <p>3. Set “Banarock”</p>

ปีที่ 3 ของการบริการวิชาการ : ปี 2564

ที่	ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน	
	ก่อนลงพื้นที่บริการวิชาการ	หลังลงพื้นที่บริการวิชาการ
1.	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ขาดความรู้และทักษะด้านการจัดจำหน่าย กระจาเตยหนามสร้างสรรค์ที่พัฒนา ทั้งด้าน ออนไลน์และออฟไลน์	

6 การนำไปใช้ประโยชน์

6.1 ประโยชน์ต่อชุมชน

ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ผลิตรภัณฑ์ใหม่ที่พัฒนา สามารถเพิ่มยอดขายให้กับ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้มียอดขายและกำไรเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับชุมชนได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

6.2 ประโยชน์ต่อนักศึกษา

โดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การตลาดผลิตภัณฑ์ ฮาลาลและผลิตภัณฑ์ชุมชน ในลักษณะมอบหมายเป็นโจทย์โครงการ ให้นักศึกษาการตลาดพัฒนา นวัตกรรมผลิตภัณฑ์กระจาเตยหนามสร้างสรรค์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ภายใต้ธีม “Bird City” อันเนื่องจากยะลาเป็นเมืองแห่งนก จึงนำแรงบันดาลใจดังกล่าวเป็นพื้นฐานใน การออกแบบการทำงานกลุ่ม ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนา ได้ประสบการณ์จากการพัฒนา นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จริง ภายใต้การสนับสนุนด้านงบประมาณจากทางโครงการอมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น รวมถึงการสนับสนุนด้านการผลิต จากผู้ประกอบการวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญาโดยตรง ใน การจัดทำผลิตภัณฑ์กระจาจักสานเตยหนามสร้างสรรค์ตามไอเดียที่นักศึกษาออกแบบ

6.3 ประโยชน์ต่ออาจารย์

อาจารย์ได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสอดคล้อง กับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (Work integrated learning : WIL) 2) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project based learning : PjBL) 3) การจัดการเรียนรู้แบบทีม (Team based learning : TBL) ซึ่งดังกล่าวส่งผลให้การจัดการเรียน การสอนของอาจารย์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

6.4 ประโยชน์ต่อสถาบัน

สาขาวิชาการตลาด และคณะวิทยาการจัดการ รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้ดำเนินพันธกิจด้านงานบริการวิชาการ รวมถึงการบูรณาการกับพันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

6.5 ประโยชน์ต่อสังคม

ช่วยสร้างสำนึกรักบ้านเกิดในการพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งองค์ความรู้ที่ได้เป็นประโยชน์สำหรับผลิตภัณฑ์จากสวนจากวัตถุดิบอื่น ผลิตภัณฑ์โอทอปอื่น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจชุมชน ในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน

7.1 ผู้ประกอบการวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา มีความเป็นชนชั้นสูง มีความมุ่งมั่น จริงใจในการดำเนินงานธุรกิจ หากแต่ทางกลุ่มขาดทักษะด้านการจัดจำหน่ายโดยเฉพาะด้านออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่สำคัญของผู้คนสมัยใหม่

7.2 ปัญหาด้านสถานการณ์ Covid-19 ที่ทำให้แผนการจัดจำหน่ายนวัตกรรมกระเป๋าจักสานเตยหนามที่พัฒนา ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด เนื่องจากช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออฟไลน์ได้รับผลกระทบ อีกทั้งสถานการณ์ Covid-19 ทำให้ลูกค้ามีกำลังการซื้อลดลง

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ควรมีการปรับทัศนคติ (Mindset) ของผู้ประกอบการวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา ให้พร้อมที่จะปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานในการดำเนินงานธุรกิจ เช่น เทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารออนไลน์ ด้านการชำระเงินออนไลน์ ฯลฯ

8.2 ควรให้ลูกหลานผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายออนไลน์ ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ฯลฯ

9.ภาพกิจกรรม

ภาพผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานเตยหนามที่พัฒนา

ภาพการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานเตยหนาม

ภาพการบูรณาการกับพันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอน

ภาพการบูรณาการกับพันธกิจด้านงานวิจัย